

Hvad må du sige?

Udveksling af fortrolige oplysninger i forebyggende tværfagligt samarbejde om børn og unge

SOCIALMINISTERIET

Hvad må du sige?
September 2005

Socialministeriet
J.nr. 32-15

Layout og sats: paprika
Fotograf: Michael Daugaard
Tryk: Glumsø Bogtrykkeri A/S

ISBN 87-7546-3369 (trykt version)
ISBN 87-7546-3377 (elektronisk version)

Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 33 92 93 00
Telefax 33 93 25 18

Pris: 25 kr. inkl. moms

Hvad må du sige?

Udveksling af fortrolige oplysninger i forebyggende tværfagligt samarbejde om børn og unge

INDLEDNING

Denne pjece handler om reglerne for udveksling af oplysninger i forbindelse med forebyggende samarbejde om børn og unge.

Pjecen er skrevet til de faggrupper, der møder børnene og de unge i deres hverdag: Lærere og pædagoger på skoler, i fritidsordninger, institutioner og klubber samt kommunale dagplejere.

Pjecen er desuden skrevet til socialrådgivere, familierådgivere, sundhedsplejersker, psykologer, læger med flere, der i deres arbejde deltager i den forebyggende indsats over for børn og unge.

Pjecen beskriver først de regler om tavshedspligt, som gælder generelt, dvs. på arbejdspladsen, og når fagpersoner uden for arbejdspladsen bliver inddraget i en tværfaglig indsats. Pjecen beskriver desuden, hvordan du som fagperson grundlæggende skal være opmærksom på forældreinddragelse og samtykke, når et barn eller en ung ikke trives.

I sidste halvdel af pjecen bliver reglerne om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger i forbindelse med tværfagligt samarbejde gennemgået mere detaljeret og med eksempler.

Reglerne i denne pjece gælder ikke, hvis du vil udveksle oplysninger elektronisk, fx pr. e-mail eller fax.

For mere information om elektronisk udveksling af fortrolige oplysninger i det forebyggende arbejde på børn og unge-området, se www.social.dk og klik ind på emnet "børn, unge og familie".

Pjecen gengiver hovedreglerne og de vigtigste undtagelser på området.

For en detaljeret gennemgang af principperne for samarbejdet og de regler for tavshedspligt, der gælder på området, se "Håndbog om hjælp til børn og unge gennem dialog og samarbejde" (Dialogvejledningen), Socialministeriet 2004.

Bogen fås ved henvendelse til Socialministeriet på ktlex@sm.dk eller kan downloades gratis fra www.social.dk.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Det tværfaglige samarbejde.....	6
Hvorfor regler om tavshedspligt?.....	7
Din tavshedspligt.....	8
Inddragelse af forældrene og deres barn.....	9
Samtykke.....	10
Krav til samtykke.....	11
Underretning.....	12
Når en sag starter i kommunen.....	13
Tværfaglige drøftelser uden samtykke.....	14
Reglerne om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger i tværfagligt samarbejde.....	15
Hvis du ikke kan få samtykke.....	16
 Ansatte i kommunens forvaltning og i kommunale institutioner.....	18
 Ansatte i selvejende eller private institutioner.....	20
 Sundhedspersoner.....	22
 Ansatte på skoleområdet.....	24
Værdispringsreglen.....	26
SSP-samarbejde.....	26
Skematisk oversigt.....	omslag
De oplysninger, du skal være opmærksom på.....	flap

HVORFOR REGLER OM TAVSHEDSPLIGT?

Formålet med reglerne om tavshedspligt er at sikre tilliden mellem borgeren og personer fra det offentlige, som borgeren kommer i kontakt med.

Når et barn eller en ung ikke trives, vil du som fagperson skulle samarbejde med forældrene og barnet eller den unge selv og med andre fagpersoner. Reglerne om tavshedspligt og udveksling af oplysninger danner rammen om jeres samarbejde.

Reglerne om tavshedspligt skal sikre, at du kun udveksler fortrolige oplysninger om børn og unge og deres familier med andre fagpersoner, når det er nødvendigt for, at I kan udføre jeres arbejde. Dette gælder også, når forældrene og evt. barnet eller den unge selv har givet samtykke til, at I kan tale om deres problemer.

Tavshedspligten gælder kun fortrolige oplysninger. Ønsker du at videregive en oplysning, som ikke er fortrolig, kan du videregive den uden samtykke. Det kan fx være helt generelle oplysninger om, hvor mange børn, der går i klassen, hvilke pædagogiske principper, der bruges i børnehaven, hvilke elever, der danner grupper med hvem eller, at Peter går til gymnastik.

Der er dog en glidende overgang til fortrolige oplysninger, så vær opmærksom på reglerne, så snart du vil drøfte et enkelt barn eller ung. På flappen bagest i pjecen kan du se eksempler på, hvad der er fortrolige oplysninger.

Hvor findes de vigtigste regler om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger?

Straffeloven (§§ 152-152 f)

Forvaltningsloven (§§ 27-32)

*Lov om patienters retsstilling (§§ 23-31)
(Sundhedsloven pr. 1. januar 2007 (§§ 40-49))*

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (§ 11 a-c og § 43, stk. 2 og 3)

Retsplejeloven (§ 115 b)

DIN TAVSHEDSPLIGT

Som fagperson, der arbejder med børn og unge, er du underlagt de almindelige regler om tavshedspligt. Det betyder, at du har tavshedspligt med hensyn til alle fortrolige oplysninger om børn og unge og deres familier, du kommer i besiddelse af via dit arbejde. Reglerne om videregivelse af oplysninger beskriver, hvornår du som fagperson kan udveksle fortrolige oplysninger med andre fagpersoner, selv om du har tavshedspligt.

Fortrolige oplysninger er oplysninger om en person, som personen kan have interesse i at beskytte mod videregivelse til andre. Nogle oplysninger har ifølge lovgivningen en mere fortrolig karakter end andre oplysninger.

Tavshedspligten skal sikre privatlivets fred for de familier, du kommer i berøring med, fx ved at børn, unge og deres forældre trygt kan tale med dig uden at være nervøse for, at oplysninger om dem gives videre til uvedkommende.

Reglerne om tavshedspligt tager højde for, at du som fagperson kan have behov for at tale med dine kolleger uden at skulle indhente samtykke hos forældrene og evt. barnet eller den unge selv. Har det et klart

fagligt formål, er det derfor ikke i strid med reglerne om tavshedspligt at drøfte forhold omkring et barn eller en ung på din arbejdsplads, fx den enkelte skole eller institution.

Ønsker du at drøfte et barn eller en ung med fagpersoner uden for din arbejdsplads, fx i en tværfaglig gruppe, skal du som ofte have samtykke fra forældrene til at give oplysninger om dem og deres barn videre.

Der kan være enkelte situationer, hvor det alligevel er nødvendigt at drøfte et barn eller en ung i en tværfaglig sammenhæng. Her må drøftelsen først og fremmest ske anonymt. Er det nødvendigt at drøfte et barn eller en ung med navns nævnelse, gælder der særlige regler for tavshedspligt og videregivelse af oplysninger, og du skal være særligt opmærksom på karakteren af de oplysninger, du ønsker at give videre. Reglerne er beskrevet i sidste halvdel af denne pjece.

DET TVÆRFAGLIGE SAMARBEJDE

Denne pjeces beskriver de regler om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger, der gælder i tværfagligt forebyggende samarbejde om børn og unge.

Reglerne gælder i det formaliserede samarbejde i de tværfaglige grupper, som kommunerne skal oprette på børn og ungeområdet (jf. serviceloven § 37 a). Men reglerne gælder også for den mere uformelle sparring eller samtale mellem fagpersoner om et barns eller en ungs trivsel. Du kan derfor også finde vejledning i pjecen om reglerne i disse situationer.

Det tværfaglige samarbejde er et forum, hvor du som fagperson kan få sparring, råd og vejledning fra andre fagpersoner. Som fagperson har du altid mulighed for at kontakte en tværfaglig gruppe i kommunen med henblik på at diskutere din formodning om, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte. Samarbejdet fungerer forskelligt fra kommune til kommune.

Kender du ikke til samarbejdet, kan du spørge din leder eller kontakte forvaltningen i kommunen for at høre mere.

Et af formålene med at nedsætte de tværfaglige grupper er at sikre en tidlig indsats over for børn og unge, som ikke trives, således at sager om foranstaltninger efter serviceloven i videst muligt omfang undgås.

Med et tværfagligt samarbejde sikres det, at familien får en kvalificeret støtte, og at de involverede fagpersoner ved, hvad andre gør.

Den tværfaglige gruppe kan inddrages både før og efter, der er startet en egentlig sag hos de sociale myndigheder (se s. 13 om, hvornår der er tale om en social sag i kommunen).

Skoler, socialforvaltninger og politi samarbejder også tværfagligt for at forebygge kriminalitet i SSP-samarbejdet. Her gælder der særlige regler for fagpersoners tavshedspligt (se s. 26 om SSP-samarbejdet).

INDDRAGELSE AF FORÆLDRENE OG DERES BARN

I forbindelse med det tværfaglige samarbejde må forældrene og barnet eller den unge aldrig føle, at der bliver gået bag om ryggen på dem. Forældrene og barnet eller den unge skal derfor i videst muligt omfang inddrages både i indkredsningen og løsnin-gen af problemer gennem dialog og samarbejde. Vurderer du som fagperson, at et barn eller en ung ikke trives, skal du derfor altid som udgangspunkt kontakte forældrene.

Det forebyggende arbejde i de tværfaglige grupper bygger på et princip om frivillighed. Forældrene og barnet eller den unge selv skal inddrages i overve-jelserne om, at problemerne tages op i en tværfaglig gruppe. De kan også deltage i de drøftelser, som foregår i den tværfaglige gruppe.

Samarbejdet med forældrene kan blive vanskeligt, hvis de føler sig bedømt som dårlige forældre. Det vil kun bringe forældrene i en forsvarsposition, der vil blokere for den nødvendige dialog om deres barn. Dialogen med forældrene skal derfor bygge på en grundholdning om, at der er en fælles interesse i, at barnet får det godt. Også selv om forældrene ikke umiddelbart synes, at deres barn har brug for hjælp.

SAMTYKKE

Både når forældrene og evt. deres barn deltager i et tværfagligt møde, og når de vælger ikke at deltage, skal du som fagperson forsøge at indhente samtykke til, at deres forhold bliver drøftet på mødet.

Det betyder, at du skal sørge for, at forældrene får mulighed for at give tilladelse til, at oplysninger om dem og deres barn drøftes på mødet. Unge, som har opnået en vis modenhed, skal også have mulighed for selv at give samtykke.

Et samtykke sikrer, at forældrene og evt. den unge ved og er indforstået med, hvad der skal foregå på mødet. Samtidig sikrer samtykket, at fagpersonerne på mødet får de bedst mulige betingelser for at drøfte problemerne.

Under alle omstændigheder skal forældrene og unge af en vis modenhed informeres om, at det tværfaglige møde holdes, og efterfølgende have at vide, hvad der blev talt om på mødet.

Selv om der er givet samtykke, må der kun udveksles fortrolige oplysninger mellem dig og de andre fagpersoner i den tværfaglige gruppe, som er nødvendige for jeres fælles indsats.

KRAV TIL SAMTYKKE

Der er fastsat en række krav til det samtykke, forældrene og evt. den unge selv skal have mulighed for at give:

- Samtykket skal som hovedregel være skriftligt.
- Samtykket skal indeholde information om, hvilken type oplysninger der må videregives til hvem og til hvilket formål.
- Samtykket gælder et år og skal herefter indhentes igen.

Det kan nogle gange virke lidt kunstigt og formelt, at der skal indhentes skriftligt samtykke. Derfor er det vigtigt at orientere forældrene om, hvorfor det skal være skriftligt. Du kan forklare, at man i kommunen ønsker at samarbejde mest muligt om at løse problemerne. I den sammenhæng er det nødvendigt at udveksle oplysninger med fagpersoner uden for institutionen/skolen/forvaltningen. Det skriftlige samtykke sikrer, at forældrene ved, hvilke oplysninger der bliver givet videre om dem og deres barn.

Når forældrene og evt. den unge giver samtykke til, at I kan tale om deres forhold, vil jeres samtale på det tværfaglige møde altid ske inden for lovens rammer.

Har forældrene fælles forældremyndighed, er det kun den ene forælder, der skal give samtykke til, at bar-

nets eller den unges forhold drøftes. Hvis begge forældres forhold skal drøftes, skal begge forældre give samtykke.

Unge over 15 år kan selv – dvs. uden forældremyndighedsindehaverens accept – give samtykke til videregivelse af helbredsoplysninger fra sundhedspersoner, der har haft den unge i behandling.

EKSEMPEL PÅ KORREKT SAMTYKKE

Lene Larsen giver herved samtykke til, at min søn Victor Larsens skolepsykolog, klasselærer og sagsbehandler drøfter Victors problemer i skolen, herunder at der udveksles fortrolige oplysninger. Tilladelsen gælder ikke drøftelsen af oplysninger om mit helbred. Formålet med videregivelsen af oplysningerne er en tværfaglig drøftelse, med henblik på at hjælpe Victor. Samtykket gælder et år.

EKSEMPEL PÅ UKORREKT SAMTYKKE

Lene Larsen giver herved samtykke til, at sagen om mit barn drøftes på et tværfagligt møde.

UNDERRETNING

Når et barn eller en ung ikke trives, bør du som fagperson altid overveje, om der er behov for at underrette de sociale myndigheder i kommunen med henblik på, at myndighederne skal undersøge barnets forhold nærmere.

Som fagperson har du ikke bare en ret, men en pligt til at underrette de sociale myndigheder, når du vurderer, at du og dine kolleger ikke selv kan afhjælpe problemerne i tide (jf. serviceloven § 35). Det er ikke en betingelse, at der er tale om omsorgssvigt, overgreb eller lignende alvorlige situationer.

Har barnet eller den unge store vanskeligheder, som du ikke selv kan gøre noget ved, skal de sociale myndigheder inddrages med det samme. Det gælder også, hvis du møder en ung, der er gravid og har alvorlige misbrugsproblemer. En underretning vil aldrig være i strid med reglerne om tavshedspligt.

Som regel vil du have haft kontakt med barnet eller den unge selv og forældrene inden en underretning. Du skal derfor informere forældrene og unge af en vis modenhed om, at du har underrettet kommunen. I de ganske få situationer, hvor du vurderer, at barnet eller den unge vil lide mere overlast, hvis du orienterer forældrene, kan du dog undlade at orientere dem. Det kan fx være i sager, hvor der er mistanke om vold eller seksuelt misbrug.

Det er en god ide at foretage underretningen skriftligt. Fra den 1. januar 2006 skal kommunen inden 6 dage sende dig en bekræftelse på, at underretningen er blevet modtaget.

Du kan læse mere om kriterierne for underretning på www.voresansvar.dk og i Dialogvejledningen, som kan findes på www.social.dk.

Resumé: Handlingsvejen for fagpersoner, når et barn eller en ung ikke trives

- *Du vurderer, at barnet eller den unge ikke trives*
- *Du taler med forældrene og evt. barnet eller den unge selv om dine iagttagelser og får sparring af leder og kolleger*
- *Du overvejer, om det vil være en god ide at inddrage eksterne fagpersoner i løsningen af problemerne*
- *Du deler dine overvejelser med forældrene og evt. barnet eller den unge selv*
- *Du indkalder til et tværfagligt møde, hvis der er behov for det, og får som udgangspunkt samtykke fra forældrene og evt. barnet eller den unge selv*
- *Du overvejer, om barnets eller den unges situation giver anledning til at underrette de sociale myndigheder i kommunen*
- *Du deler dine overvejelser med forældrene og evt. barnet eller den unge selv*
- *Du underretter de sociale myndigheder, hvis du vurderer, at du og dine kolleger ikke selv kan afhjælpe problemerne i tide, og du orienterer forældrene og evt. den unge om det.*

NÅR EN SAG STARTER I KOMMUNEN

Vurderer du eller en anden fagperson, at de sociale myndigheder i kommunen skal underrettes, starter en social sag. I en social sag skal barnets eller den unges sagsbehandler – ofte en socialrådgiver/familierådgiver – undersøge, om der er behov for hjælpeforanstaltninger efter den sociale lovgivning.

En tværfaglig gruppe kan godt inddrages, efter en social sag er startet hos de sociale myndigheder, men grupperne forudsættes i høj grad at blive brugt til inden problemerne udvikler sig, og en underretning bliver nødvendig.

Hvis en tværfaglig gruppe inddrages efter en underretning, skal du som fagperson være opmærksom på, at den socialrådgiver/familierådgiver, som evt. også har siddet i gruppen inden underretningen, nu har en anden rolle i samarbejdet. Socialrådgiveren/familierådgiveren er ikke længere blot en sparringspartner og rådgiver, men er også til stede i kraft af sin myndighedsrolle.

Socialrådgiveren/familierådgiveren kan i den forbindelse indhente oplysninger fra dig som fagperson. I denne situation er du forpligtet til at give relevante oplysninger videre uanset din tavshedspligt (jf. lov om retssikkerhed og administration på det sociale område § 11 a-c).

Du har ikke krav på at få oplysninger om de forhold, socialrådgiveren/familierådgiveren får kendskab til gennem sin undersøgelse. Men socialrådgiveren/familierådgiveren kan ud fra en konkret vurdering beslutte, at det er nødvendigt at give dig oplysninger, for at du kan udføre dit arbejde.

TVÆRFAGLIGE DRØFTELSER UDEN SAMTYKKE

Du kan altid diskutere et barn eller en ung anonymt i en tværfaglig gruppe, også hvis der ikke er indhentet samtykke hos forældrene og den unge.

Du kan også altid søge generel og anonym vejledning hos relevante fagpersoner enkeltvist uden samtykke.

For at beskytte barnet eller den unge og dennes familie skal anonymiteten være reel, også selv om det betyder, at ganske få forhold kan diskuteres.

I mindre lokalsamfund, i sager, der har været i pressen, eller hvor personerne af anden årsag er mere eller mindre kendte i forvejen, kan det være svært at diskutere unavngivne personer, uden at alle ved, hvem der tales om. Her er det ikke nok blot at lade være med at nævne navne.

I langt de fleste tilfælde giver forældrene samtykke til, at du kan tale om dem og deres barn i tværfagligt regi. I helt særlige situationer kan der være behov for at tale ikke-anonymt om et barn i en tværfaglig sammenhæng, selv om det ikke lykkedes at få tilladelse fra forældrene til drøftelsen.

Inden du i disse få tilfælde tager initiativ til et møde, skal du være sikker på, at det bidrager væsentligt til løsningen af problemerne at udveksle oplysninger om en familie og deres barn på tværs af arbejds-

pladser uden familiens samtykke. Du skal også være sikker på, at du som fagperson har gjort alt, hvad du kunne, for at opnå en god dialog med forældrene.

Det er vigtigt, at du er særligt opmærksom på at følge reglerne om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger i tværfagligt samarbejde. Reglerne bliver gennemgået på de følgende sider.

REGLERNE OM TAVSHEDSPLIGT OG VIDEREGIVELSE AF OPLYSNINGER I TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE

Denne gennemgang knytter sig til de få særlige situationer, hvor det ikke er muligt at få samarbejdet med forældrene til at fungere, og det derfor ikke er muligt at indhente samtykke.

Reglerne om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger i tværfagligt samarbejde tager højde for, at fagpersoner omkring barnet eller den unge kan have behov for at udveksle nogle oplysninger for at kunne yde hjælp og støtte. Også hvis forældrene ikke vil give tilladelse.

Reglerne gælder, både når udvekslingen af oplysninger sker mundtligt, fx på et tværfagligt møde, og skriftligt, fx når mødedagsordner, referater m.m. deles ud. Der gælder særlige regler, hvis skriftligt materiale skal sendes pr. e-mail eller fax (se s. 4).

Ligesom i det almindelige samarbejde, hvor forældrene og evt. barnet eller den unge selv er involveret, skal videregivelsen af oplysninger være sagligt begrundet. Sladder skal selvfølgelig undgås. Du må kun give fagpersoner uden for din arbejdsplads oplysninger, som er nødvendige for det arbejde, I udfører sammen i den tværfaglige gruppe.

På flappen bagest i pjecen findes en oversigt over, hvilke oplysninger du skal være særligt opmærksom på i den sammenhæng.

Fortrolige oplysninger er jf. lovgivningen inddelt i to kategorier:

- Personlige oplysninger**
kan du i flere tilfælde give videre.
- Private oplysninger**
kan du meget sjældent give videre.

HVIS DU IKKE KAN FÅ SAMTYKKE

Når du vil give private og personlige oplysninger videre i det tværfaglige samarbejde uden samtykke, skal du overveje:

- Hvilke oplysninger du vil give videre – er der tale om personlige eller private oplysninger? (Se flappen bagest i pjecen)
- Hvor du er ansat?
- Hvem du vil give oplysningerne til og hvorfor?

Generelt har fagpersoner fra arbejdspladser, som er en del af kommunen og kommunens forvaltning, forholdsvis vide rammer for at dele oplysninger med hinanden. En folkeskole er en selvstændig myndighed og derfor ikke en del af kommunen i denne sammenhæng.

Deltager fagpersoner fra andre myndigheder (fx folkeskoler), private skoler og fritidstilbud eller privatpraktiserende sundhedspersoner i det tværfaglige samarbejde, er der flere begrænsninger på, hvilke oplysninger der kan udveksles.

Hvis du vil vide mere om de tavshedspligtsregler, der gælder for dig, kan du slå op i et af de fire afsnit på siden overfor. Det kan være en hjælp at slå flappen bagest i pjecen ud, så du kan følge med på den, samtidig med at du læser.

Gennemgangen tager udgangspunkt i, hvilken faggruppe du tilhører. Er du fx sundhedsperson, står der i afsnittet ”Sundhedspersoner“, hvad du må sige. Vil du undersøge, hvad andre fagpersoner må sige til dig, skal du slå op under den relevante faggruppe. Vil du fx vide, hvad en lærer må sige til dig, slår du op i afsnittet ”Ansatte på skoleområdet“.

På sidste side af pjecen findes en skematisk oversigt.

**Ansatte i kommunens forvaltning
og i kommunale institutioner**

Eksempler

s. 18

Ansatte i selvejende eller private institutioner

Eksempler

s. 20

Sundhedspersoner

Eksempler

s. 22

Ansatte på skoleområdet

Eksempler

s. 24

ANSATTE I KOMMUNENS FORVALTNING OG I KOMMUNALE INSTITUTIONER

EKSEMPEL 1

Socialrådgivere/familierådgivere og andre ansatte i forvaltningen.

Pædagoger og andre ansatte i kommunale børnehaver, vuggestuer og fritidsklubber, kommunale dagplejere.

Som fagperson ansat i kommunens forvaltning eller i en kommunal institution må du videregive både **private** og **personlige** oplysninger uden samtykke til andre ansatte i andre kommunale institutioner og kommunens forvaltning, herunder kommunalt ansatte sundhedspersoner. Som ansat i kommunens forvaltning – men ikke i en kommunal institution – må du give både **private** og **personlige** oplysninger til ansatte i sociale institutioner, der udfører opgaver for kommunen, fx selvejende institutioner og ansatte i private institutioner for børn og unge under 18 år.

Du må kun give **personlige** oplysninger til en privatpraktiserende sundhedsperson (fx læge eller psykolog) og til ansatte på folkeskoler, privat- og friskoler og i skolefritidsordninger. Det gælder både hvis du er ansat i forvaltningen eller i en kommunal eller privat institution.

En dagplejer ønsker at drøfte en lille pige tværfagligt.

En dagplejer vil gerne dele sine observationer af et barn og spørge andre fagpersoner til råds om, hvad hun kan gøre for at forbedre barnets situation.

Dagplejeren bør rådføre sig med sin leder og herefter eventuelt kontakte barnets forældre og fortælle dem om sine vurderinger af barnet og dets situation. Hun bør lægge vægt på, at hun ønsker, at de sammen skal hjælpe barnet. Dagplejeren skal dele sine overvejelser om et tværfagligt møde med forældrene, hvis dette kan hjælpe familien. Ønsker forældrene ikke at deltage i et møde, skal de have mulighed for at give samtykke til, at familiens forhold drøftes.

Er det ikke muligt at få samtykke, kan barnet drøftes anonymt. Er der behov for en ikke-anonym drøftelse, kan dagplejeren give både private og personlige oplysninger videre på det tværfaglige møde, hvis de øvrige deltagere er ansatte i kommunens forvaltning, kommunalt ansatte sundhedspersoner eller ansatte i kommunale institutioner. Deltager ansatte på skoleområdet eller privatpraktiserende sundhedspersoner i mødet, kan dagplejeren kun give personlige oplysninger videre. Dagplejeren skal vurdere, om de **private** eller **personlige** oplysninger, hun giver videre, er nødvendige for, at fagpersonerne i den tværfaglige gruppe kan udføre deres arbejde.

EKSEMPEL 2

En kommunal fritidsklub ønsker at drøfte en ung.

En pædagog i en kommunal fritidsklub vil sammen med sin leder gerne tale om en ung, som kommer i klubben, på et tværfagligt møde. På mødet deltager repræsentanter fra drengens skole, en socialrådgiver fra kommunen og den psykolog fra kommunens PPR, som er tilknyttet distriktet.

Klublederen og pædagogen skal i første omgang kontakte den unges forældre og fortælle om deres bekymring om den unge. De skal lægge vægt på, at de gerne vil samarbejde med forældrene om at forbedre den unges situation. Forældrene skal inddrages i overvejelserne om behovet for en tværfaglig drøftelse. Forældrene og evt. den unge selv skal have mulighed for at give samtykke til, at deres situation drøftes.

Er det ikke muligt at få samtykke, kan den unge drøftes anonymt. Er der behov for en ikke-anonym drøftelse, kan pædagogen og klublederen give **personlige** oplysninger videre på mødet. Der kan ikke drøftes private oplysninger på grund af skolens deltagelse.

EKSEMPEL 3

Et barn drøftes tværfagligt, efter kommunen er underrettet.

En socialrådgiver deltager på jævnlig basis i tværfaglige møder med institutioner i det distrikt, hun er tilknyttet. En børnehave har underrettet kommunen om et barn, og socialrådgiveren er i gang med at undersøge sagen. På et af de jævnlige møder spørger børnehavens leder, hvordan arbejdet med at udrede barnets forhold går. I mødet deltager foruden børnehavelederen en psykolog fra PPR, en støttepædagog ansat af kommunen og en sundhedsplejerske.

En socialrådgiver skal som deltager i tværfaglige møder være opmærksom på den eventuelle viden, hun eller han har om familien. Socialrådgiveren kan, hvis det ikke er muligt at få samtykke, videregive **private** og **personlige** oplysninger til andre ansatte i kommunens forvaltning og i kommunale, selvejende eller private institutioner. Men videregivelsen skal være relevant for modtagerens arbejde, og derfor er det ikke nødvendigvis relevant at videregive alle de oplysninger, socialrådgiveren har om familien.

Når der er sket en underretning, har alle mødedeltagere hvis adspurgt pligt til at give socialrådgiveren alle oplysninger af relevans for barnets forhold uanset deres tavshedspligt. Dette kan dog ikke ske på selve mødet, da alle fagpersoner ikke nødvendigvis har brug for at kende de andres oplysninger for at kunne yde en indsats for barnet.

ANSATTE I SELVEJENDE ELLER PRIVATE INSTITUTIONER, DER UDFØRER OPGAVER FOR KOMMUNEN

Pædagoger og andre ansatte i selvejende eller private institutioner for børn og unge under 18 år.

Som fagperson ansat i en selvejende eller privat institution for børn og unge under 18 år må du videregive både **private** og **personlige** oplysninger uden samtykke til ansatte i kommunens forvaltning.

Du må derimod kun videregive **personlige** oplysninger til ansatte i andre kommunale, selvejende eller private institutioner og til ansatte på folkeskoler, privat- og friskoler og i skolefritidsordninger samt til privatpraktiserende sundhedspersoner.

EKSEMPEL 4

En selvejende institution tager initiativ til et tværfagligt møde.

En leder og en pædagog fra en selvejende vuggestue mener, der er behov for at drøfte et barn fra vuggestuen på et tværfagligt møde. På mødet deltager en socialrådgiver og familierådgiver fra kommunens forvaltning og en sundhedsplejerske og psykolog, som også er ansat i kommunens forvaltning.

Lederen og pædagogen skal, inden der tages initiativ til mødet, forsøge at etablere kontakt til barnets forældre og forklare, at de ønsker at støtte deres barn og har brug for deres hjælp. Vil forældrene ikke deltage i mødet og heller ikke give samtykke til, at barnets forhold drøftes, kan lederen og pædagogen fra den selvejende institution give både **private** og **personlige** oplysninger, hvis det er nødvendigt for det arbejde, den tværfaglige gruppe skal udføre.

EKSEMPEL 5

En selvejende institution ønsker råd og vejledning om en situation.

En institutionsleder og en pædagog fra en selvejende integreret institution vil gerne drøfte et barn med eksterne fagpersoner for at få råd og vejledning. De er i tvivl, om de skal underrette.

Institutionslederen og pædagogen skal kontakte forældrene og tale med dem om deres indtryk af barnet. De kan søge anonym og generel vejledning hos kommunens socialrådgivere og psykologer. Vurderer de, at de ikke selv kan afhjælpe barnets problemer i tide, skal de underrette de sociale myndigheder i kommunen. Vurderer de, at et tværfagligt møde vil være frugtbart, skal forældrene inddrages i disse overvejelser.

Er det ikke muligt at få forældrenes samtykke til at drøfte barnet på et tværfagligt møde, kan drøftelsen ske anonymt. Er der behov for at drøfte barnet ikke-anonymt, kan institutionslederen og pædagogen fra den selvejende institution give både **private** og **personlige** oplysninger til socialrådgivere/familierådgivere, sundhedsplejersker, psykologer og andre fagpersoner, ansat i kommunens forvaltning. Deltager privatpraktiserede sundhedspersoner på mødet, kan der kun drøftes **personlige** oplysninger.

SUNDHEDSPERSONER

Sundhedsplejersker, læger, tandlæger og psykologer.

Som sundhedsperson er du altid underlagt de samme regler, uanset om du er ansat i den kommunale sundhedstjeneste eller er privatpraktiserende.

Ved en tværfaglig drøftelse, hvor formålet er at forebygge at barnet får sociale problemer, må du som udgangspunkt ikke videregive helbredsoplysninger og andre **private** og **personlige** oplysninger, du har fået i forbindelse med et behandlingsforhold, uden samtykke fra forældrene eller en ung over 15 år.

Sker videregivelsen til andre formål end behandling, skal samtykket være skriftligt. Hvis du ikke kan få samtykke, kan du som sundhedsperson ikke give oplysningerne videre til brug for en tværfaglig drøftelse m.m. Er der en decideret sag hos de sociale myndigheder i kommunen, har du dog altid pligt til at give sagsbehandleren i kommunen **personlige** og **private** oplysninger, herunder helbredsoplysninger, til brug for sagens behandling. Også selv om forældrene ikke har givet samtykke (se s. 13 om hvornår en social sag starter i kommunen).

Læs mere om reglerne i Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning af 16. september 1998 om information og om videregivelse af helbredsoplysninger m.v.

EKSEMPEL 6

En sundhedsperson har viden om familien i forvejen.

En kommunalt ansat psykolog deltager på jævnlig basis i tværfaglige møder i det skoledistrikt, han er tilknyttet.

På møderne kan der tales om de forhold, et eventuelt samtykke giver mulighed for. Psykologen skal være opmærksom på, at der ikke nødvendigvis er givet samtykke til at tale om eventuel viden, han eller hun måtte have om et barn eller en ung og dennes familie i forvejen. Ønsker psykologen at drøfte disse forhold, skal der indhentes samtykke til det. Er det ikke muligt, kan forholdene ikke drøftes.

En sundhedsplejerske kan være i en lignende situation. Fx i en familie med et spædbarn, hvor spædbarnets storebror eller -søster drøftes på et tværfagligt møde. Her kan sundhedsplejersken have indblik i visse af familiens forhold, som hun ikke har mulighed for at give videre uden samtykke.

På tværfaglige møder, hvor det ikke har været muligt at få samtykke fra forældrene eller den unge over 15 år, kan kommunalt ansatte sundhedspersoner modtage **private** og/eller **personlige** oplysninger fra de øvrige fagpersoner, når fagpersonernes tavshedspligt giver mulighed for det, og de samtidig vurderer, at det er nødvendigt. Sundhedspersoner må ikke selv give **private** og **personlige** oplysninger uden samtykke.

EKSEMPEL 7

Privatpraktiserende læge deltager i et tværfagligt møde.

En privatpraktiserende læge er blevet indkaldt til et tværfagligt møde. Et barn, som er patient hos lægen, skal drøftes. På mødet deltager foruden lægen en socialrådgiver, barnets sundhedsplejerske og dagplejemor samt en kommunalt ansat psykolog.

Inden der bliver taget initiativ til et tværfagligt møde, skal fagpersonerne med den jævnlige kontakt til barnet tale med forældrene og forsøge at skabe grobund for et godt samarbejde om barnets situation. Forældrene skal inddrages i overvejelserne om at holde et tværfagligt møde, evt. inviteres med, og skal under alle omstændigheder have mulighed for at give samtykke til, at barnets forhold drøftes.

Er det ikke muligt at få samtykke fra forældrene, kan socialrådgiveren og dagplejemoren videregive personlige oplysninger på mødet, hvis det er relevant for de øvrige fagpersoners arbejde. Da lægen er eksternt i forhold til kommunen, kan private oplysninger ikke drøftes. Lægen, sundhedsplejersken og psykologen skal være opmærksomme på, at de som sundhedspersoner ikke må give eventuelle **private** og **personlige** oplysninger, de måtte have, videre uden samtykke. De kan heller ikke udveksle oplysninger med hinanden uden for mødet, da der ikke er tale om et aktuelt behandlingsforløb, men en social bekymring.

ANSATTE PÅ SKOLEOMRÅDET

Lærere, pædagoger og andre ansatte på folkeskoler, privat- og friskoler og i skolefritidsordninger.

En almindelig folkeskole er en selvstændig myndighed. Det betyder, at skolen og dens fritidsordning i denne sammenhæng ikke er en del af kommunen.

Private skoler, friskoler og private skolefritidsordninger er private organisationer og er heller ikke en del af kommunen.

Som lærer eller pædagog på en skole eller i en skolefritidsordning må du uden samtykke kun videregive **personlige** oplysninger til fagpersoner uden for skolen eller fritidsordningen. Oplysningerne skal være nødvendige for, at modtageren kan udføre sit arbejde.

I tværfagligt samarbejde kan det fx dreje sig om, at der må gives personlige oplysninger til:

- Socialrådgivere/familierådgivere ansat i kommunen.
- Ansatte i kommunale, selvejende eller private institutioner for børn og unge under 18 år.
- Ansatte i ungdomsklubber eller fritidshjem.
- Sundhedspersoner.
- Ansatte på andre skoler eller i andre skolefritidsordninger.

Er der en decideret sag hos de sociale myndigheder i kommunen, har du dog altid pligt til at give sagsbehandleren i kommunen **personlige** og **private** oplysninger til brug for sagens behandling. Også selv om forældrene ikke har givet samtykke. (Se s. 13 om hvornår en social sag starter i kommunen).

EKSEMPEL 8

Skolen ønsker at drøfte en elev på et tværfagligt møde.

En klasselærer og en skoleleder mener, der er behov for at drøfte et barn på et tværfagligt møde. Til de tværfaglige møder i distriktet deltager en familierådgiver fra kommunen, en psykolog fra kommunens PPR og en sundhedsplejerske. Skolen indkalder desuden en pædagog fra skolens SFO.

Klasselæreren og skolelederen skal kontakte forældrene inden mødet, fortælle om deres indtryk af barnet og pointere, at de vil barnet det bedste og gerne vil samarbejde med forældrene. Er det ikke muligt at få forældrene i dialog, og er det ikke muligt at få forældrenes samtykke til, at barnets forhold kan drøftes på et tværfagligt møde, kan drøftelsen ske anonymt. Er der behov for en ikke-anonym drøftelse, kan klasselæreren og skolelederen give **personlige** oplysninger videre på mødet, da der deltager ansatte i kommunen. Oplysninger kan udveksles uden samtykke mellem en lærer og en ansat i en SFO-ordning, hvis skolen og SFO'en hører under den samme ledelse.

EKSEMPEL 9

En lærer kontakter på egen hånd lederen af ungdomsklubben.

En lærer indkalder en elev og dennes forældre til et møde. De har en konstruktiv dialog og laver nogle indbyrdes aftaler. Efterfølgende ringer læreren til lederen af den kommunale ungdomsklub, hvor han ved, at eleven kommer, for at orientere om mødet og om de aftaler, han har indgået med eleven og forældrene.

Læreren bør indhente samtykke til at videregive oplysninger om eleven og forældrene. Vil forældrene og den unge ikke give samtykke, kan læreren give **personlige** oplysninger videre, hvis de er af betydning for ungdomsklubbens arbejde.

EKSEMPEL 10

Tværfaglige møder i forbindelse med skift fra børnehave til skole.

En skole har gjort det til praksis hvert år inden sommerferien at holde møde med pædagoger fra omkringliggende børnehaver, der afgiver børn til de nye børnehaveklasser. Pædagogerne sørger for at indhente samtykke hos forældrene inden mødet.

Børnehaverne skal sørge for, at det indhentede samtykke er skriftligt og dækkende. Er det ikke muligt at indhente samtykke, kan der drøftes personlige forhold, hvis det er af betydning for skolens arbejde. Der kan kun diskuteres **private** oplysninger, hvis samtykket giver mulighed for det.

VÆRDISPRINGSREGLEN

Der findes en regel, som kaldes “værdispringsreglen”. Ifølge den kan man videregive private oplysninger uden samtykke, hvis hensynet til barnets eller den unges situation klart overstiger forældrenes og barnets eller den unges interesse i, at oplysningerne ikke gives videre. Reglen er relevant for alle, der ikke kan udveksle **private** oplysninger med hinanden uden samtykke (Se skema bagest i pjecen. Værdispringsreglen er relevant, hvor der står et “%” i de røde cirkler).

I praksis skal der meget til, før man kan bruge værdispringsreglen. Barnets eller den unges problemer skal være så store, at der er fare for den fysiske og psykiske udvikling. Underretningspligten til de sociale myndigheder indtræder før. Derfor vil det meget sjældent være relevant at anvende værdispringsreglen i det tværfaglige samarbejde.

Når der er startet en sag i kommunen, eventuelt efter en underretning, kan der dog være situationer, hvor du som fagperson på eget initiativ, dvs. uden en henvendelse fra sagsbehandleren, har mulighed for at give en sagsbehandler private oplysninger eller drøfte dem med andre fagpersoner uden samtykke efter værdispringsreglen.

Du har pligt til at give private oplysninger til en sagsbehandler, hvis der er startet en sag, jf. § 11 a-c i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Her skal du derfor ikke tænke på værdispringsreglen.

SSP-SAMARBEJDE

Tværfagligt samarbejde med kriminalitetsforebyggende sigte er undtaget fra de almindelige regler, som er beskrevet på de foregående sider. Er du som fagperson involveret i tværfagligt SSP-samarbejde, kan du uden samtykke udveksle personlige og private oplysninger, men kun hvis det er af betydning for det kriminalitetsforebyggende arbejde med de andre i samarbejdet. Du skal altid forsøge at indhente samtykke fra forældrene.

De særlige regler for SSP gælder dog ikke privatpraktiserende sundhedspersoner, ansatte på private skoler og skolefritidsordninger og i andre private institutioner. Vil SSP-gruppen udveksle oplysninger med fx en privatpraktiserende læge eller en lærer på en privatskole, skal de almindelige regler om tavshedspligt følges.

Læs mere om reglerne i Justitsministeriets vejledning nr. 163 af 17. august 1990 om udveksling af oplysninger i forbindelse med det kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet og kommunerne m.v.

 PERSONLIGE OPLYSNINGER

 PRIVATE OPLYSNINGER

OVERSICHT OVER, HVILKE OPLYSNINGER DER KAN GIVES VIDERE UDEN SAMTYKKE

Fra \ Til	Ansatte i kommunens forvaltning og i kommunale institutioner *	Ansatte i selvejende eller private institutioner, der udfører opgaver for kommunen	Privatpraktiserende sundhedspersoner	Ansatte på skoleområdet
Ansatte i kommunens forvaltning og i kommunale institutioner	 	 	 	
Ansatte i selvejende eller private institutioner, der udfører opgaver for kommunen	 	 **	 	
Privatpraktiserende og kommunalt ansatte sundhedspersoner	 	 	 ***	
Ansatte på skoleområdet	 	 	 	 **

* Gælder også kommunalt ansatte sundhedspersoner.

** Gælder kun, hvis du vil tale med ansatte i andre institutioner/på andre skoler. Du kan godt drøfte private forhold om et barn eller en ung uden samtykke med en kollega i den institution/på den skole, hvor du er ansat.

*** Videregivelse af helbredsoplysninger kan ske uden samtykke i forbindelse med aktuelt behandlingsforløb.

FORTROLIGE OPLYSNINGER

PERSONLIGE OPLYSNINGER*

Er oplysninger, der ikke er umiddelbart tilgængelige for andre, som kommer i kontakt med barnet eller den unge og familien. Disse oplysninger kan i nogle tilfælde gives videre til andre.

Personlige oplysninger er fx:

- Familiemæssige forhold. Fx hvem af forældrene der har forældremyndigheden, eller at barnet er adopteret.
- Økonomiske forhold. Fx at familien får særligt børnetilskud.
- Barnets eller den unges uddannelsesforhold.
- Forældrenes arbejds- og ansættelsesforhold. Fx at en af forældrene er arbejdsløs.
- Forældrenes boligforhold. Fx at der er risiko for, at boligen går på tvangsauktion.
- CPR-nummer.
- Sociale problemer, der ikke kan betragtes som store. Fx at barnet er meget overladt til sig selv i hjemmet.

Listen er ikke udtømmende.

* Kaldes i lovgivningen: "Almindeligt fortrolige oplysninger", jf. forvaltningslovens § 28, stk. 3, og § 23 i lov om patienters retsstilling.

PRIVATE OPLYSNINGER*

Er oplysninger om en persons rent private forhold, som bør beskyttes i størst muligt omfang. Derfor bør oplysningerne som udgangspunkt ikke videregives til andre.

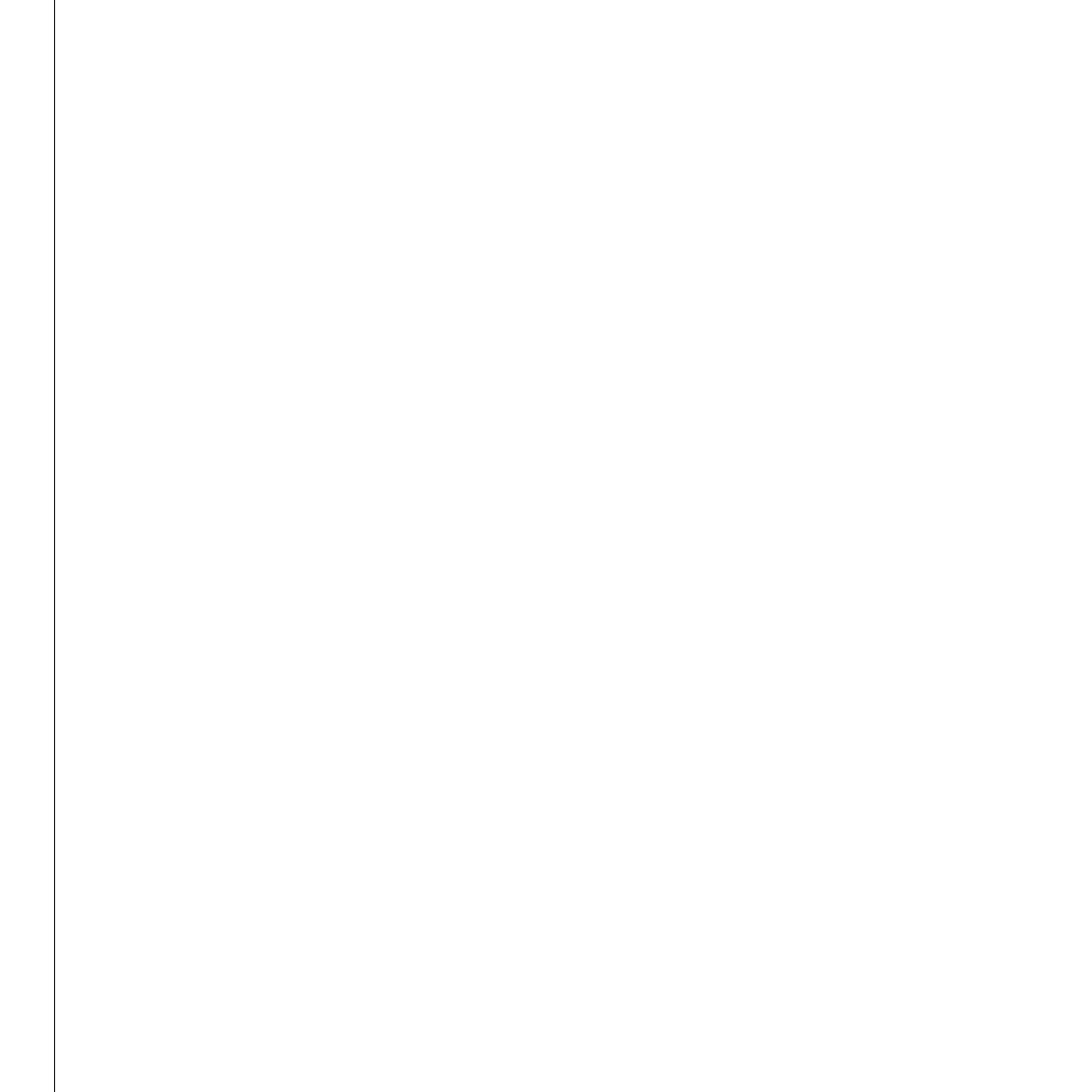
Private oplysninger er fx:

- Race, religion og hudfarve. Fx at forældrene er Jehovas Vidner.
- Politiske og foreningsmæssige forhold. Fx at forældrene er aktive i et bestemt politisk parti eller en bestemt fagforening.
- Seksuelle forhold. Fx at moren er homoseksuel.
- Strafbare forhold. Fx at faren er dømt for hæleri.
- Helbredsforhold og misbrug af nydelsesmidler eller lignende. Fx at en af forældrene eller barnet eller den unge selv har kræft eller har et misbrug af alkohol.
- At der er store sociale problemer i familien. Fx at forældrene er voldelige over for hinanden, eller at der er indgivet anmeldelse for seksuelt misbrug.

Listen er ikke udtømmende.

* Kaldes i lovgivningen: "Oplysninger om rent private forhold", jf. forvaltningslovens § 28, stk. 1, og § 23 i lov om patienters retsstilling og § 115 b i retsplejeloven.

Er du i tvivl om en oplysning er personlig, privat eller slet ikke fortrolig, så spørg dine kolleger til råds, sæt dig i forældrenes sted og brug din sunde fornuft.

Hvad må du sige?

September 2005

Socialministeriet

Holmens Kanal 22

1060 København K

Telefon 33 92 93 00

Telefax 33 93 25 18

SOCIALMINISTERIET